

Північна Америка

Географічне положення
Дослідження та освоєння
материка

Мета: сформувати знання про особливості фізико-географічного положення (ФГП) Північної Америки, виявити його вплив на природу материка, навчитися порівнювати ФГП Північної та Південної Америки, систематизувати знання про відкриття і ознайомитися з історією дослідження; удосконалювати навички роботи з географічною картою; виховувати прагнення до самостійної пізнавальної діяльності, розвивати цікавість до подорожей, відкриттів.

Обладнання: карти атласу, підручник, зошит, мультимедійна презентація

Тип уроку: вивчення нового матеріалу

ХІД УРОКУ

I. Переглянути відео https://www.youtube.com/watch?v=7DP62wCEV_U

II. опрацювати конспект-презентацію, робота в зошиті (слайди 11, 12 , 22)

III. **контурна карта** (слайд 16, працюємо протягом теми, карту не пересилати)

Прочитати параграф підручника

Підготувати домашнє завдання

План вивчення материка

- 1. Загальні відомості.**
- 2. Фізико-географічне положення.**
- 3. Історія відкриття, дослідження та вивчення.**
- 4. Тектонічна будова, особливості рельєфу та корисні копалини.**
- 5. Клімат.**
- 6. Внутрішні води.**
- 7. Природні зони.**
- 8. Населення та політична карта.**

Пригадайте

- Який рукотворний об'єкт між Атлантичним і Тихим океанами роз'єднує Північну і Південну Америку?
- Коли і як Христофор Колумб відкрив Америку?

- **Панамський канал**
- має довжину **81,6 км**, глибину **12,5 м**, ширину **105-305 м**, 12 шлюзів
- Щорічно крізь канал проходить понад **14 тис кораблів**.

- **12 жовтня 1492 року** експедиція Христофора Колумба досягла острова Сан-Сальвадор в Багамському архіпелазі.
- Цей день вважається офіційною датою **відкриття Америки**

Загальні відомості

Північна Америка

- Площа – **24,4 млн км²**
(третій за розмірами)
- Населення – **550 млн осіб**
- Середня висота – **700 м**
- Найвища точка над рівнем моря – **г. Деналі (Мак-Кінлі) - 6190 м**

План вивчення ФГП материка

План		Послідовність роботи
1	Положення відносно екватора	Установити, в якій півкулі (Північній чи Південній) розташована;
2	Положення відносно початкового (нульового) меридіана	Установити, в якій півкулі (західній чи східній) розташована
3	Положення відносно океанів та морів	Визначити, які моря та океани омивають береги материка
4	Положення відносно інших материків	Визначити найближчі материки та що їх розділяє (протоки, канали)
5	Положення відносно кліматичних поясів	Визначити, в межах яких КП розташований материк
6	Крайні точки материка	Визначити: <ul style="list-style-type: none"> ➤ назви крайніх точок (мисів) ➤ координати крайніх точок;
7	Протяжність материка	Визначити: <ul style="list-style-type: none"> ➤ протяжність материка з півночі на південь; ➤ протяжність материка із заходу на схід;
8	Особливості берегової лінії	Визначити: <ul style="list-style-type: none"> • сильно чи слабо розчленована; • які затоки вдаються в суходіл; • які великі півострови виступають в океан; • які великі острови та архіпелаги розташовані поблизу узбережжя материка

Положення відносно екватора та нульового меридіана

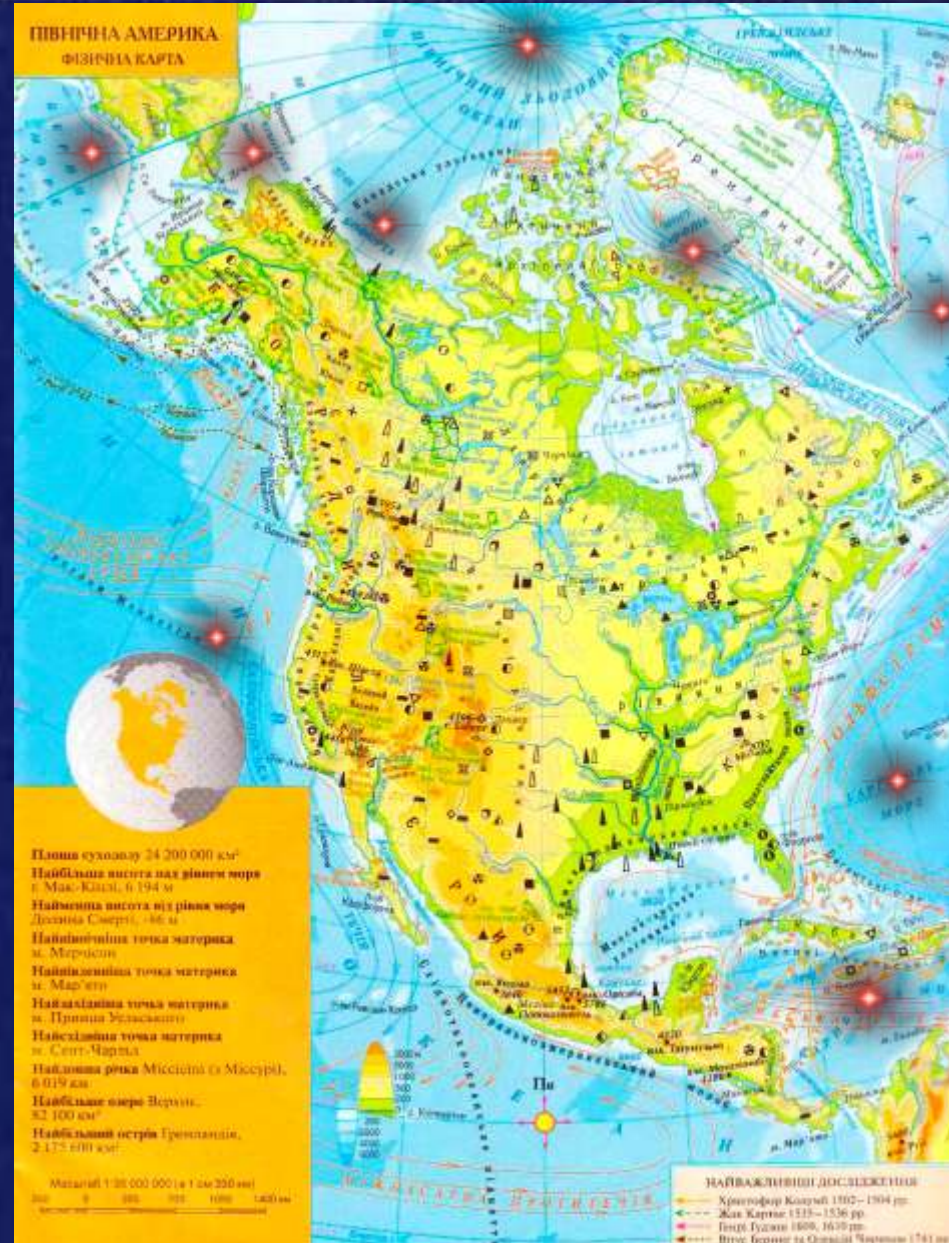
Материк **не**
перетинається
початковим
меридіаном і повністю
розташовується в
західній півкулі

Материк **не**
перетинається
екватором і
повністю
розташовується в
північній півкулі

Положення відносно океанів та морів

- **Північна Америка омивається водами трьох океанів**
  - **Атлантичного**
  - **Тихого**
  - **Північного Льодовитого**

Материк омивають моря:

- **Баффіна**
- **Бофорта**
- **Чукотське**
- **Берингове**
- **Саргасове**
- **Карибське**

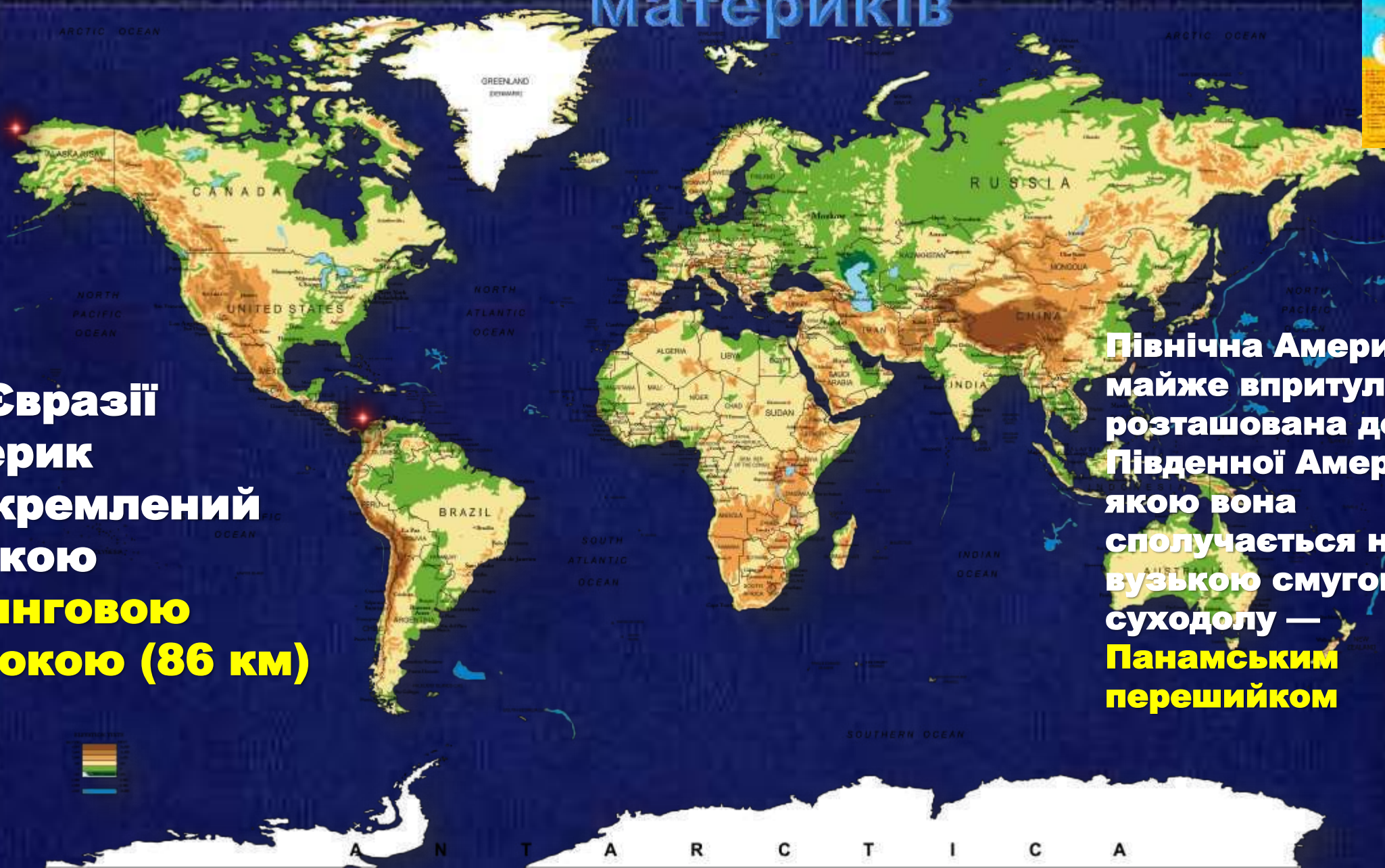

Положення відносно інших материків

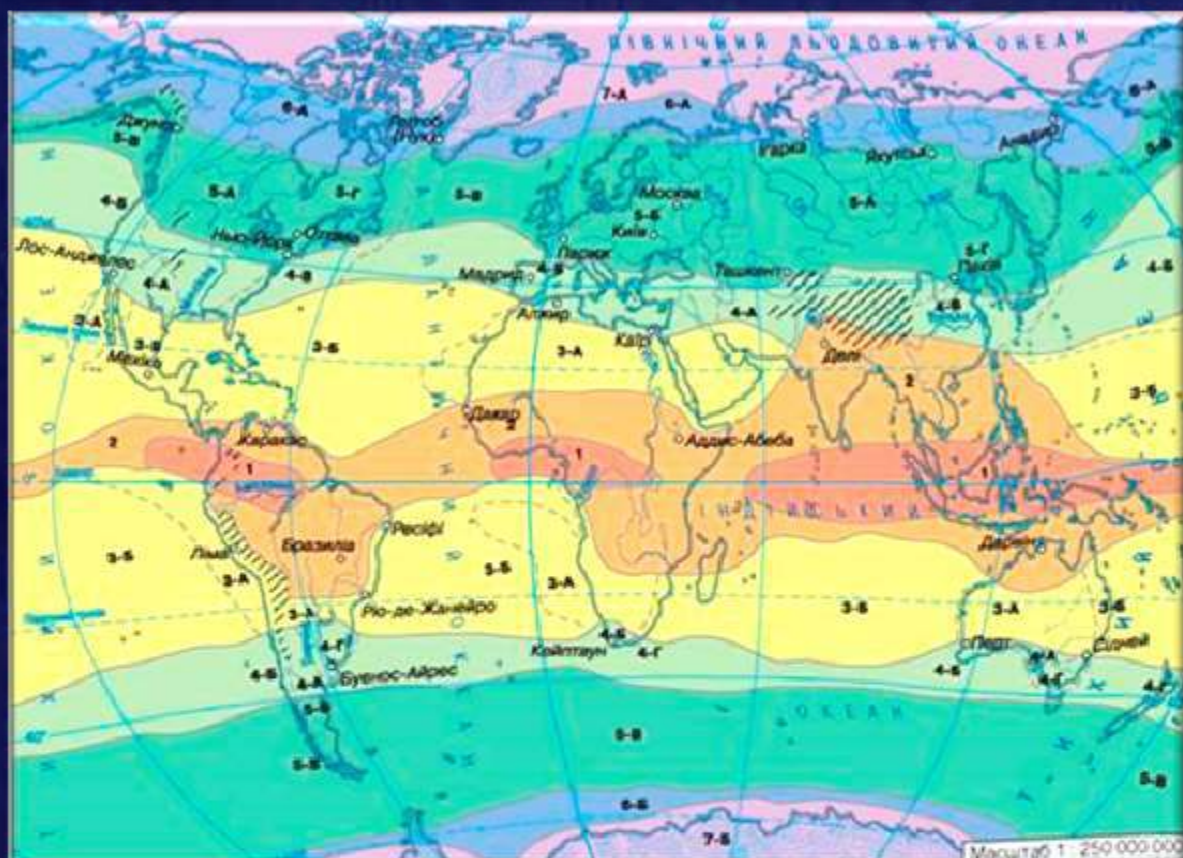
**Від Євразії
материк
відокремлений
вузькою
Беринговою
протокою (86 км)**

**Північна Америка
майже впритул
розташована до
Південної Америки, з
якою вона
сполучається на півдні
вузькою смугою
суходолу —
Панамським
перешийком**

Положення відносно кліматичних поясів

1 Екваторіальний пояс	4-Б середземноморського мусонного	6 Субарктичний і субантарктичний пояси	Області високогірного клімату
2 Субекваторіальні пояси	4-Г із рівномірним зволоженням	6-А Клімат субарктичний	Межі кліматичних поясів
3 Тропічні пояси		6-Б Клімат субантарктичний із прохолодним вологим літом і морозною зимою	Межі кліматичних областей
Області тропічного клімату			
3-А пустельного	5 Помірні пояси	7 Арктичний і антарктичний пояси	
3-Б вологого	Області помірного клімату	7-А Клімат арктичний	
		7-Б Клімат антарктичний із надморозною на земній кулі зимою	
4 Субтропічні пояси	Області субтропічного клімату		
4-А континентального	5-А континентального		
	5-Б помірно континентального		
	5-В морського		
	5-Г мусонного		

Арктичний пояс	Області високогірного клімату
Субарктичний пояс	
Помірний пояс	
Кліматичні області помірного поясу	
1 морська	
2 континентальна	
3 мусонна	
Субтропічний пояс	
Кліматичні області субтропічного поясу	
2 континентальна	
3 мусонна	
4 середземноморська	
Тропічний пояс	
Кліматичні області тропічного поясу	
1 волога (морська)	
2 пустельна (континентальна)	
Субекваторіальний пояс	

Межі

кліматичних поясів
кліматичних областей

Області високогірного клімату

Крайні точки материка

«Географічна лабораторія»

За допомогою атласу визначити
крайні точки материка та їх
координати

Північна

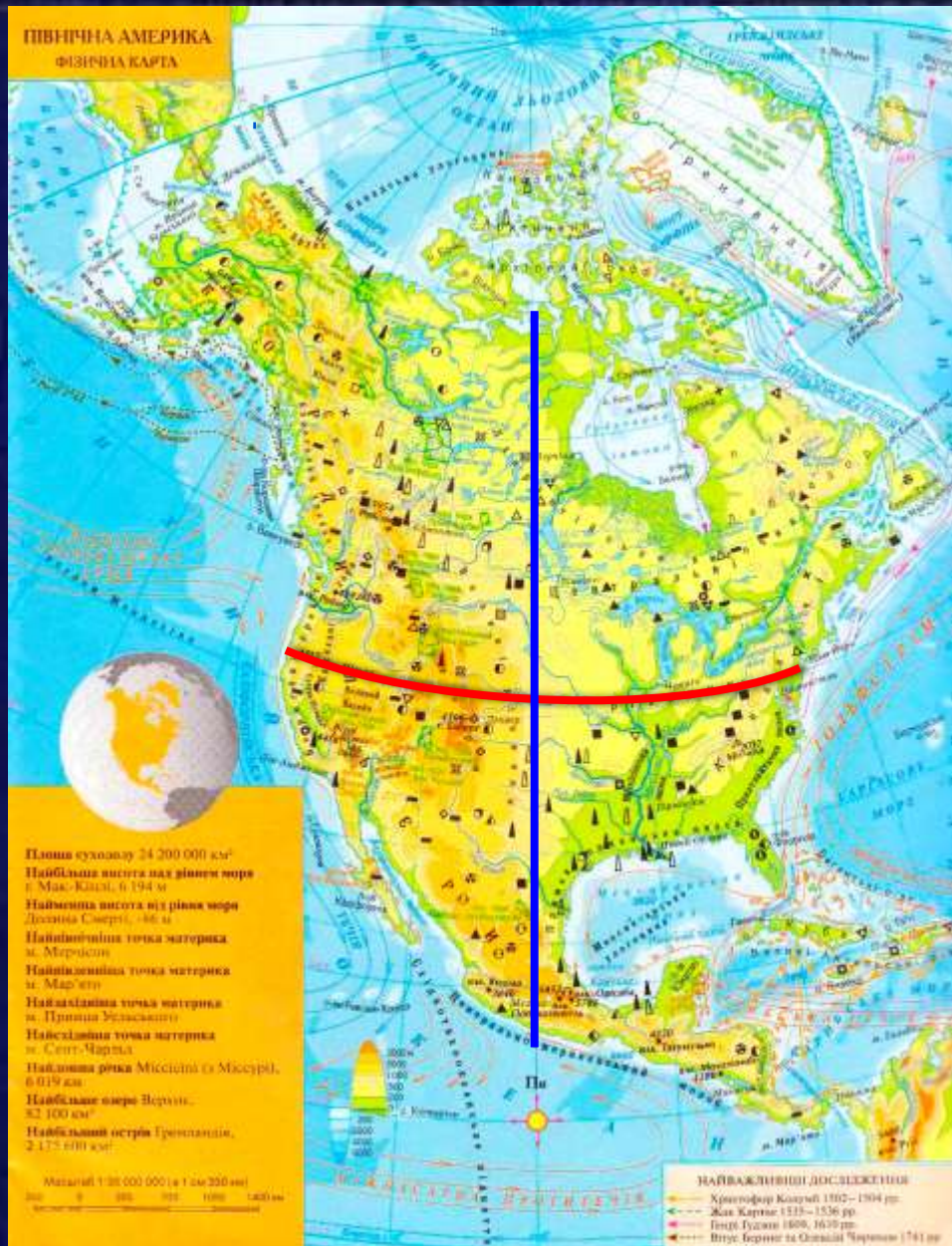
Південна

Західна

Східна

Протяжність материка

Картографічний практикум

- За допомогою карт атласу визначити:

1. Відстань з півночі на південь вздовж 100° зх.д. в кілометрах

2. Відстань із заходу на схід вздовж 40° пн.ш. в кілометрах

Особливості берегової лінії

→ має значно розчленовану берегову лінію В море виступають великі півострови:

- **Лабрадор**
- **Флорида**
- **Юкатан**
- **Каліфорнія**
- **Аляска**

Далеко в суходіл вдаються затоки

- **Гудзонова**
- **Мексиканська**
- **Каліфорнійська**
- **Аляска**

Особливості берегової лінії

Біля берегів безліч островів
На півночі материка лежить

- **Канадський Арктичний архіпелаг**

Також виділяються острови:

- **Гренландія**
- **Ньюфаундленд**
- **Малі Антильські та Великі Антильські,**

серед яких найбільші:

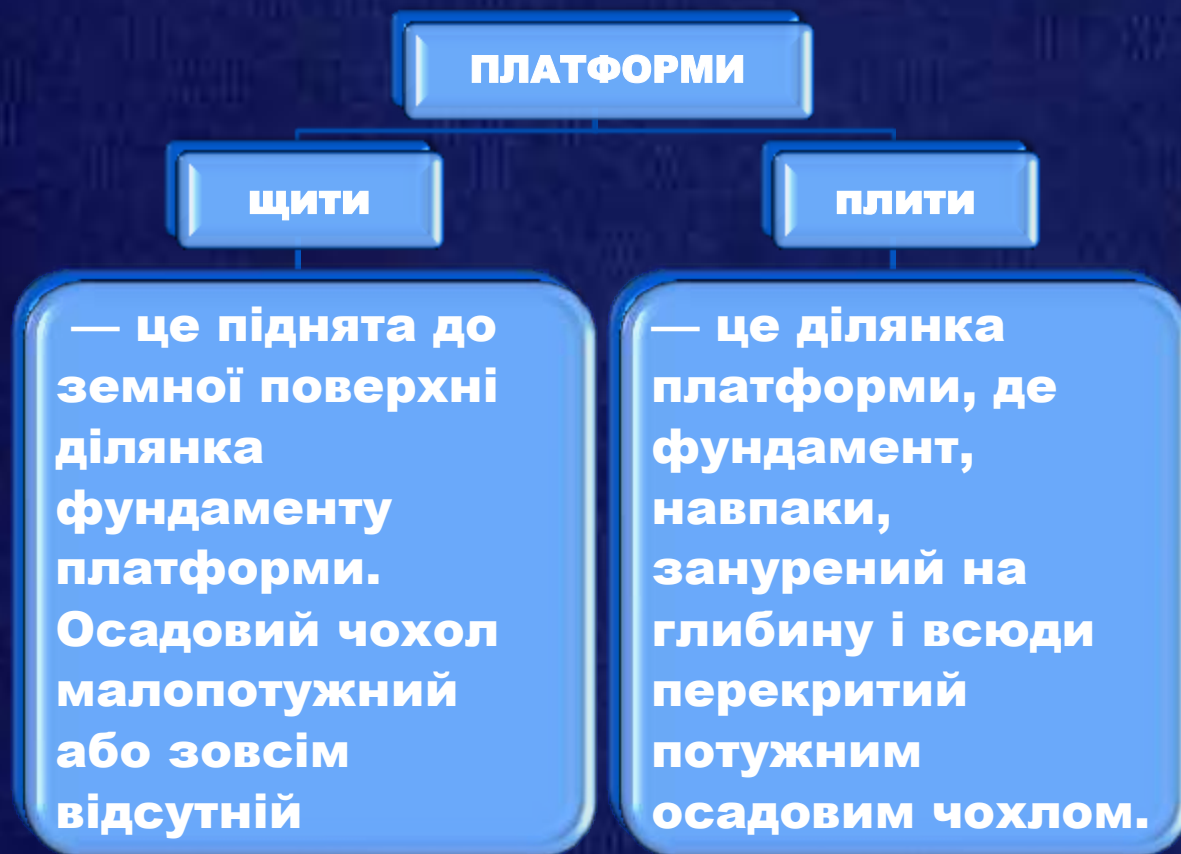
- **Куба**
- **Ямайка**
- **Гаїті**
- **Пуерто-Ріко**

ПРИГАДАЙТЕ

- Що називають щитами і плитами платформи?

- Яку роботу виконують льодовики?
  - руйнують гірські породи, переміщують уламки і відкладають їх у місця розтавання льоду

- **В основі Північної Америки**
лежить давня
докембрійська
Північноамериканська
платформа
- На північному сході її
кристалічний фундамент
виходить на поверхню у
вигляді **Канадського щита**
- На південному сході
материка сформувалася
молода платформа

- Потужна область **мезозойської складчастості** утворилася на заході на місці стику **Тихоокеанської і Північноамериканської літосферних плит**
- На сході сформувалась область **герцинської складчатості**

- Понад 10 тис. років тому на півночі материка утворився гігантський **покривний льодовик**
- На території, де мало місце зледеніння, утворилися **льодовикові форми рельєфу**

Наслідки діяльності давнього льодовика

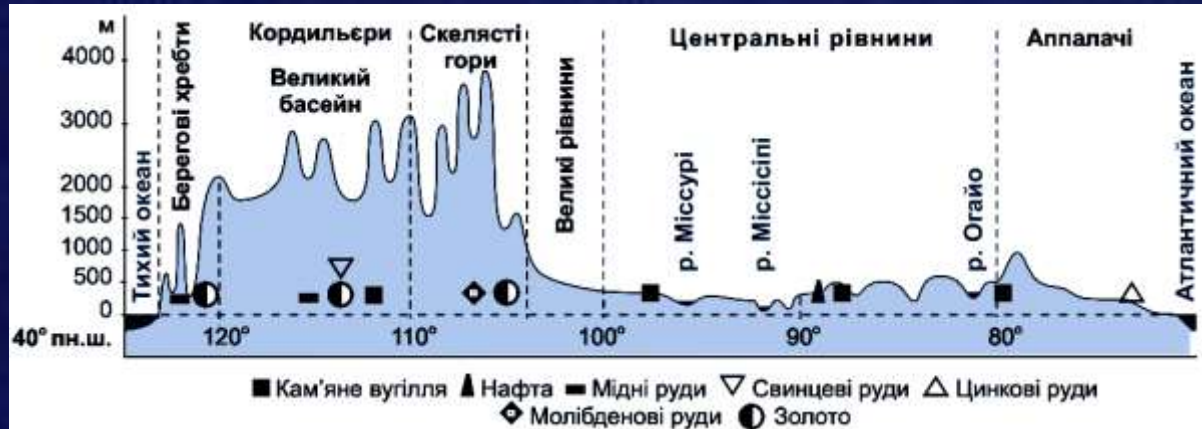

Максимальне поширення льодовикової шапки на території Північної Америки під час давніх зледенінь

РЕЛЬЄФ

- У загальних рисах рельєф Північної Америки подібний до рельєфу Південної Америки
- на заході здіймаються гори
- на сході – великі рівнини

Профіль рельєфу
Північної Америки (по 40° пн. ш.)

Рівнини

- Лаврентійська височина
- Центральні рівнини
- Великі рівнини
- Примексиканська низовина
- Приатлантична низовина

Великі рівнини

- На південному сході Центральних рівнин, у преріях Аппалачів, підземні води, що розчинили вапняки, утворили **найбільшу у світі печеру – Флінт-Мамонтову**
- Загальна довжина її підземних коридорів перевищує **500 км**

Гори

- **Кордильєри**
- **найвища вершина — г. Мак-Кінлі (Деналі) 6190 м**
- **Аппалачі**
- **найвища вершина — г. Мітчелл 2037 м**
- **Скелясті гори**

У внутрішніх частинах Кордильєр лежать численні плато і нагір'я, які розчленовані глибокими річковими долинами — каньйонами

Великий каньйон Колорадо

Великий Каньйон – одна з найглибших річкових долин у світі. Понад 10 млн років тому внаслідок рухів земної кори частина суходолу почала підніматися, і річка Колорадо, що протікала там ще раніше, стала посилено розмивати свою долину. У товщах вапняків, пісковиків і сланців вона виробила гігантський каньйон – велику долину завдовжки понад 300 км і завглибшки 1 800 м. Круті, майже вертикальні схили долини розміщені уступами різної форми.

КОРИСНІ КОПАЛИНИ

- У надрах Північної Америки розвідано численні корисні копалини
  - В районі Канадського кристалічного щита є великі родовища **залізних, мідних, нікелевих, поліметалічних та уранових руд**
  - В осадових породах платформи залягають поклади **вугілля, нафти, природного газу, різних солей**
  - У Каліфорнії та на Алясці є відомі на весь світ **родовища золота**

ТЕКТОНІЧНІ ОБЛАСТІ МАТЕРИКІВ

Щити докембрійських платформ (виступи кристалічного фундаменту на поверхню)	Області герцинської складчастості
Чохли (плити) докембрійських платформ	Чохли (плити) палеозойських платформ
Області байкальської складчастості	Області мезозойської складчастості
Області каледонської складчастості	Області кайнозойської складчастості
	Області з корою океанічного типу, піднятою над рівнем моря
Діючі вулкани	Зони землетрусів і сучасного горотворення
	Епіцентри та роки катастрофічних землетрусів

РОДОВИЩА КОРИСНИХ КОПАЛИН

Магматичні та метаморфічні	
▽ Нікелеві руди	⊕ Поліметалеві руди
◇ Молибденові руди	⊙ Ртутні руди
■ Мідні руди	⊖ Золото
Осадкові	
■ Кам'яне вугілля	▽ Нікелеві руди
▨ Буре вугілля	□ Алюмінієві руди
▲ Нафта	● Золото
△ Природний газ	⊗ Уранові руди
▲ Залізні руди	⊖ Фосфорити

Знайдіть та виправіть помилки

Практична робота

«Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Південної Америки»

1. На контурній карті позначте і підпишіть назви **крайніх точок материка**

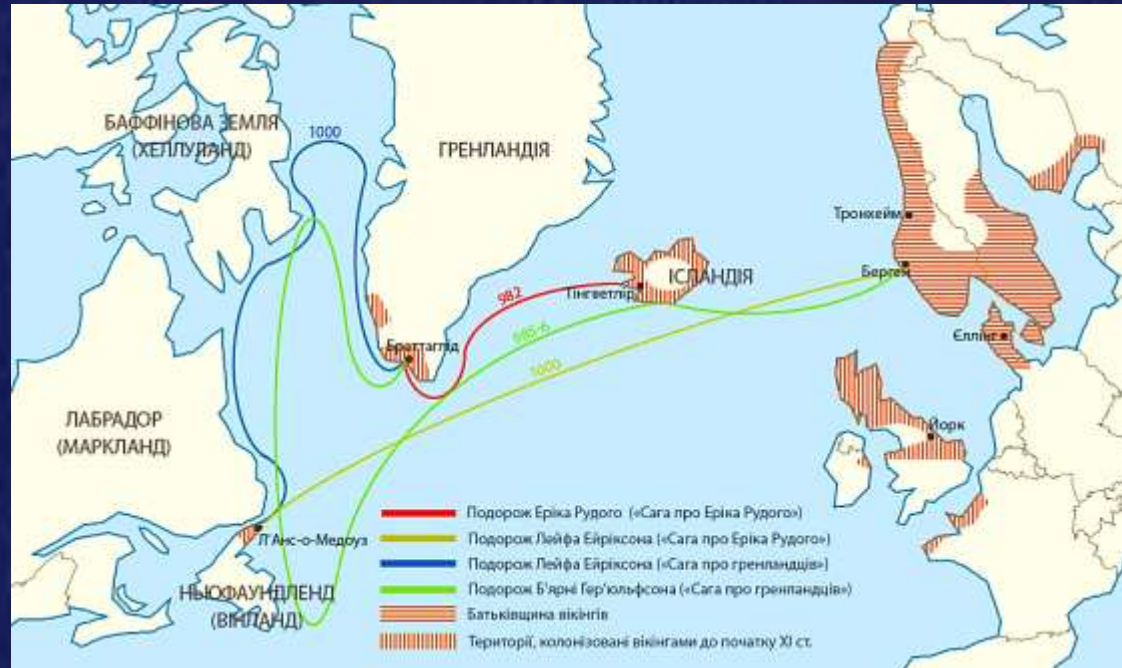
2. Зазначте назви:

- **заток** — Гудзонова, Мексиканська, Каліфорнійська, Аляска;
- **півостровів** — Лабрадор, Флорида, Юкатан, Каліфорнія, Аляска;
- **островів** — Гренландія, Ньюфаундленд, Малі Антильські, Великі Антильські (Куба, Ямайка, Гаїті), Канадський Арктичний архіпелаг

Дослідження та освоєння материка

**Ейрік Рауді
(Рудий)
950—1003**

**Лейф Ерікссон
970—1020**

- **Першовідкривач Гренландії** ісландський вікінг норвезького походження
- Вважається першим європейцем, який заснував поселення в Гренландії
- За кілька років його син **Лейф Ерікссон** на невеликому судні досяг **північно-східного узбережжя** Північної Америки
- Нормани, як і Колумб, не здогадувалися, що відкрили новий материк

Дослідження та освоєння материка

Христофор Колумб (бл. 1451 — 1506)

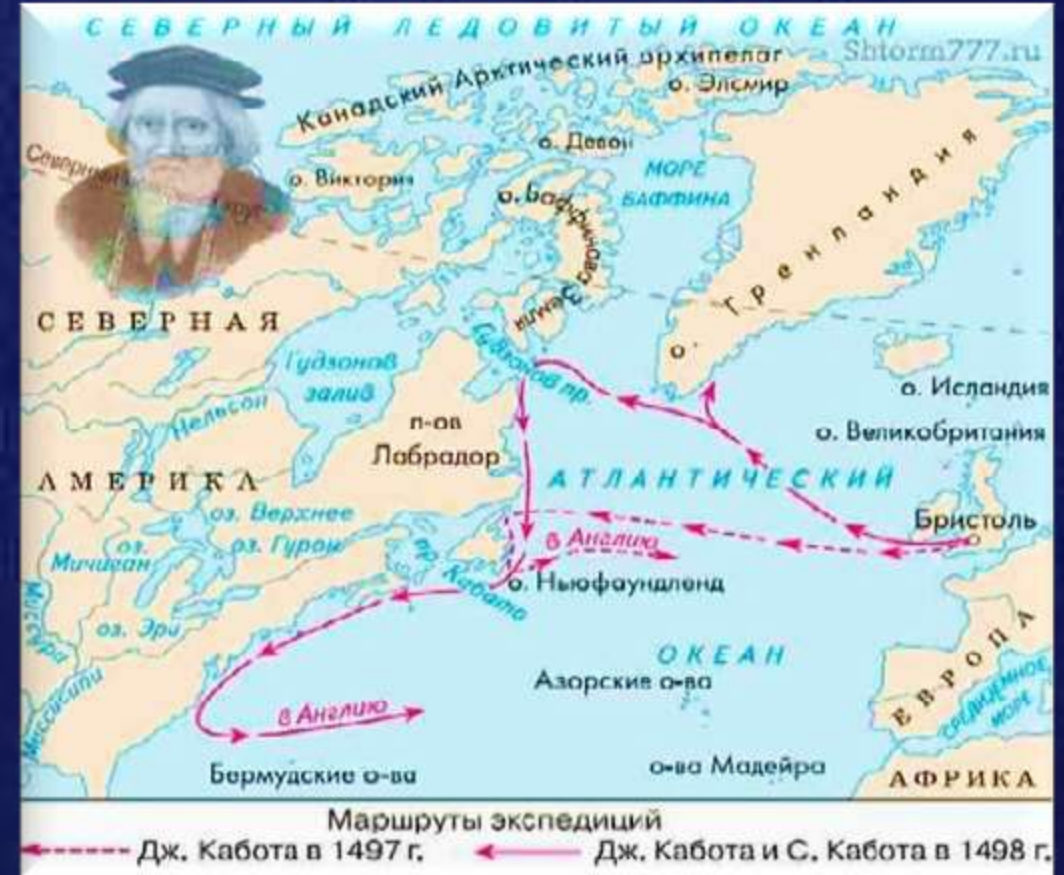

- **12 жовтня 1492 р.,** коли Х. Колумб уперше причалив до острова поблизу берегів Центральної Америки, вважають **днем народження Нового світу**

Дослідження та освоєння материка

Джон Кабот
(бл. 1450–1499)

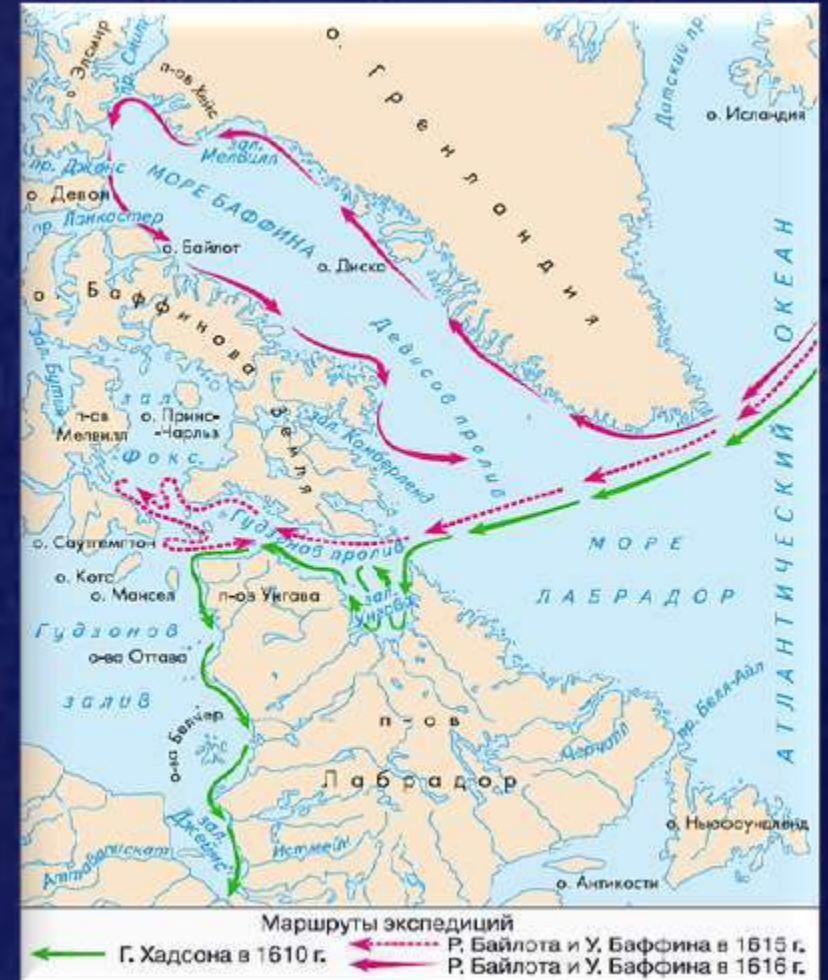
- У 1497 р. англійська експедиція Джона Кабота **знову відкрила північно-східне узбережжя** Північної Америки, зокрема й **о. Ньюфаундленд**

Дослідження та освоєння материка

Генрі Гудзон (бл. 1550–1611)

Дослідження та освоєння материка

Вітус Беринг
1681 - 1741

Олексій Чириков
1703 - 1748

- У XVIII ст. експедиція В. Беринга й О. Чирикова відкрила **Берингову протоку, Алеутські острови й Аляску**
- Там було засновано російські поселення
- У **1867** р. царський уряд Росії **продав російські володіння в Північній Америці Сполученим Штатам Америки**

Дослідження та освоєння материка

Робота з таблицею «Відкриття та дослідження Північної Америки»

Час дослідження	Дослідники	Результати досліджень

Підсумуємо

- **Північна Америка розташована в Північній і Західній півкулях; значна протяжність материка з півночі на південь обумовлює велике різноманіття природи**
- **Першими з європейців берегів Північної Америки досягли в X ст. нормани, потім в 1492 р. її відкрив Х. Колумб, після чого розпочалося освоєння й дослідження материка європейцями**
- **В основі материка Північна Америка лежить давня докембрійська платформа, якій у рельєфі відповідають рівнини**
- **Складчастим областям на заході материка відповідають гори Кордильєри, на сході — Аппалачі**

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

опрацювати конспект-презентацію, параграф 43, 44
контурна карта (працюємо протягом теми, карту не пересилати)
Переглянути відео:

<https://www.youtube.com/watch?v=ub2IsDvDpt4&t=422s>

https://www.youtube.com/watch?v=7DP62wCEV_U

На контурну карту нанести географічні об'єкти:

**Кордильери, Аппалачі, Скелясті гори, гора Деналі, гора Мітчелл, Лаврентійська височина, Центральні рівнини, Великі рівнини, Примексиканська низовина
Приатлантична низовина**

HUMAN

ел адреса: school55lm@gmail.com